

Wind People
Sverrigaardsvej 3,
9520 Skørping.
Denmark

Tlf. 50508153 eller tlf. 21145745
SE.nr. 32057942
Info@windpeople.org
www.windpeople.org



Skørping den 17. september 2015

Skriftlig opsummering af Wind Peoples præsentation

Den 10. september havde Lea Vangstrup direktør i Wind People, Bjørn Holmgaard Projektchef i Wind People samt Professor Frede Hvelplund fra Aalborg Universitet, den fornøjelse at præsentere en række faktuelle forhold vi mener er af betydning for den fremtidige udbygning af vindmøller i Danmark for Energi-, Forsynings- og Klimaudvalgets medlemmer.

Her følger en skriftlig opsummering af præsentationen i kronologisk orden efter præsentationsdagsordenen samt vedlagte bilag, der dokumenterer de pågældende forhold.

Efter opfordring fra udvalgssekretær Jan Rasmussen opsummere vi efterfølgende de faktuelle misforståelser Energiministerens svarbrev af 7. september 2015 indeholder.

Supplerende kan vi oplyse, at Wind People, efter en afgørelse i Klagenævnet for Udbud, sent i går modtog aktindsigt i Deloitte's analysemateriale, der ligger til grund for det kystnære udbud. Materialet viser, at succeskriteriet for det kystnære udbud er, at mellem 6 og 10 ansøgere opnår prækvalifikation, ellers vurderer Deloitte, at resultatet vil være manglende konkurrence og højere priser (Bilag 1).

Dette var en nyhed for os, men vi går ud fra, at Energiudvalget allerede er blevet gjort bekendt med, at Energistyrelsen nu forventer mangel på konkurrence på de kystnære udbud, fordi kun 3 bydere har opnået prækvalifikation.

AD 1) Projekt Vind og Velfærd: De danske el-forbrugeres bud på de kystnære vindmøller – en meget kort introduktion v/ Projektchef Bjørn Holmgaard

Prækvalifikationskravet om 4 milliarder i omsætning forhindrer et bud finansieret af de danske el-forbrugere. De almindelige privatforbrugere og virksomheder forhindres, selvom projektet ville kunne rejse den fornødne finansielle kapital fra forbrugerne allerede inden deadline for prækvalifikationen.

Andelene i projektet vil bl.a. blive solgt over nettet til en stykpris af 1.500 kr. med et afkast, der ligger langt over, hvad almindelige forbrugere i øvrigt har af investerings muligheder. Revisionsfirmaet BDO har konstrueret et ordning, der tillader, at private pensionsopsparinger kan investeres i projektet. Salget af andelene vil bl.a. blive formidlet af COOP i deres butikker og på deres medieplatforme. Thise Mejeri stiller desuden deres mælkekartoner til rådighed som små reklamesøjler for projektet i 6 uger. COOP vurderer, at alle andele vil blive solgt. I modsat fald vil resultatet alene være, at Vind og Velfærd byder ind på en mindre park eller slet ikke indleverer en ansøgning om at deltage i udbuddet.

Et succesfuld salg vil resultere i tæt på 2 milliarder kroner, der deponeres på en konto i Handelsbanken. Derudover foreligger der allerede en bankfinansierings-aftale, der supplerer den indskudte egenkapital fra forbrugerne med lån, således at der allerede ved prækvalificeringen er tilvejebragt adgang til 100% finansiering af projektet. Hvis udbuddet ikke vindes, vil de deponerede midler blive returneret til investorerne, på nær 50 kr. per andel, der udgør administrationsomkostningerne i forbindelse med udbudsprocessen. Management

Hvis udbuddet vindes, vil vindmølleprojektets tekniske udvikling og opførsel blive ledet af eksperter fra firmaet K2 Management, der har en track record fra 70% af verden offshore projekter. K2 er dermed en af verdens førende virksomheder inden for offshore vind.

K2 er i øvrigt efter Vind & Velfærd er blevet ekskluderet fra at byde, blevet hyret af European Energy til at udføre det tilsvarende arbejde for denne byder. Vi stiller os derfor undrende over for Energistyrelsens bekymring for, om K2 kan udvikle og levere projekt Vind og Velfærd "til tiden og i den rette kvalitet".

Projekt Vind og Velfærd vil ikke kunne fremvise omsætningstal, da projektselskabet alene er stiftet til lejligheden. Projekt Vind og Velfærds manglende opfyldelse af omsætningskravet har således ingen relation overhovedet til projektets mulighed for at "gennemføres til tiden og i den rette kvalitet", sådan som det ellers fremgår af ministerens brev.

Salget af andele blev alene forhindret af Energistyrelsens stædige fastholdelse af kravet til bydernes omsætning. Omsætningskravet var dermed den entydige årsag til, at Vind og Velfærd ikke kunne prækvalificeres.

AD 2) Hvad betyder folkeligt ejerskab for fordelingen af overskuddet og befolkningens opbakning til opstilling af vindmøller? v/ Professor Frede Hvelplund

De 3 bydere, der er blevet tilladt at deltage i udbuddet er alle karakteriseret ved delvist eller fuldt udenlandsk ejerskab, mens det to bydere som omsætningskravet ekskluderede er karakteriseret ved rent dansk ejerskab. Resultatet vil være et danske velfærdstab mellem 750 millioner og 1,5 milliard. Det vil kunne mærkes også i forhold til opbakningen til de vindmøller, som udbuddet angår.

Erfaringer fra Danmark – Trolldhede, Hvidesande og Hanstholm – og fra Tyskland og Sverige viser ikke overraskende, at den folkelige modstand imod vindmøller i stor udstrækning er baseret på, hvem der ejer vindmøllerne. Hvis lokalbefolkningen ejer vindmøllerne, er de glade for dem. Hvis andre udefrakommende trækker overskuddet ud af den lokale økonomi og alene lader vindmøllernes visuelle tilstedeværelse irritere de lokale, så vokser vreden og modstanden imod vindmøllerne.

Energistyrelsens dumstædige fastholdelse af omsætningskravet har derfor alene haft to helt sikre resultater.

- 1) Færre penge til dansk velfærd
- 2) Øget folkelig modvilje imod vindmøller i Danmark.

Ad 3) Hvilken betydning har det for prisen på strøm fra vindmøllere, at antallet af budgivere udvides med en folkelig budgiver? v/ Professor Frede Hvelplund

Generelt betyder flere bydere mere konkurrence, lavere budpriser og dermed lavere PSO-afgifter for el-forbrugerne. Selvom der er tre, der har kvalificeret sig gennem prækvalifikationsrunden, så er det ikke sikkert, at de 3 alle vil være i stand til eller ønske at indlevere endelige bud. Der er derfor en markant risiko for, at det lave antal af konkurrenter (3 eller færre) i sig selv vil betyde højere budpriser.

Forskningsresultater fra Tyskland antyder desuden, at folkelige projekter accepterer en lavere forrentning af den investerede kapital end hvad professionelle investorer vil acceptere. Årsaget er bl.a., at privatpersoners alternative investeringsmuligheder i f.eks. pensionsopsparinger generelt har et lavere afkast end, hvad professionelle investorer kræver i afkast. Ved udbud med folkelig deltagelse må det derfor forventes, at det folkelige bud vinder, eller at de øvrige bydere må slække på deres afkastkrav.

Et ændret afkastkrav på 1 % for den investerede egenkapital betyder en ændring på omkring 8 til 10 øre på den tarif der bydes ind med. På et marked, hvor teknologien efterhånden er velafprøvet, må konkurrence på, hvem der vil acceptere det laveste afkast derfor forventes at udgøre et væsentligt konkurrenceparameter.

Med Energistyrelsens udelukkelse af alternative organiseringsformer for finansiering kan dette isoleret set forventes, at have en betydelig negativ virkning på konkurrencen i udbuddet.

AD) 4 Omsætningskravet: Den danske udbudsmodells ene stopklods for andelsbaseret folkeligt ejerskab *v/ Projektchef Bjørn Holmgaard*

Wind People meddelte skriftligt allerede tilbage i juli 2014 Energistyrelsen, at der ville blive etableret et folkeligt bud, og gjorde i den forbindelse Energistyrelsen opmærksomme på, at de burde tilpasse udbuddet således, at det ikke på forhånd hindrede en forbrugerejet model ved at stille et omsætningskrav. Energistyrelsen fasthold imidlertid omsætningskravet i udbudsbekendtgørelsen af 26. februar 2015. Energistyrelsens mangel på tilpasning af udbuddet til et forbrugerejet selskab er desto mere iøjnefaldende, når den sammenholdes med, at Energistyrelsen omvendt har gjort sig store anstrengelser for at tilpasse de oprindelige prækvalifikationskrav, således at finansielle institutioner kan deltage.

Hvis omsætningskravet for prækvalifikation ændres vil projekt Vind og Velfærd kunne stille med op imod 2 milliarder i egenkapital samt bankaftaler for den resterende kapital allerede ved deadline for prækvalifikation. K2 vil stå for den tekniske del. Hvad har Energistyrelsen at miste ved at ændre prækvalifikationskravene og dermed tillade et udbud med "fleksibilitet, således at størst mulig konkurrence og dermed lavest mulige priser kan sikres", sådan som energiforligsteksten fra 2012 formulerer det? Det står hen i det uvisse.

En intern mail (Bilag 2) i Energistyrelse, skrevet af Afdelingschefen for Energi i Energiministeriet Christian Pilgaard Zinglersen, definerer imidlertid feltet af bydere som "industriel big business".

Energistyrelsen har således politiseret udviklingen af prækvalifikationsbetingelserne ved med åbne øjne at vælge og fravælge, hvilke ejerskabsformere Energistyrelsen syntes måtte deltage i udbuddet¹.

Var det dét energiforligskredsen ønskede at opnå med energiforliget? Beskyttelse af "industriel big business" og udenlandske finansielle investorer imod konkurrence fra forbrugerne i Danmark. Vi håber ikke det er tilfældet.

AD 5) Omsætningskravet – fungerer kravet som sikkerhedsstillelse for projektets gennemførelse? *v/ Projektchef Bjørn Holmgaard*

Hvis man vælger at lytte til folk, der faktisk ved noget om finansiering, er svaret et entydigt nej – en stor omsætning giver, selv hvis den kobles med en soliditetsgrad på 20 %, ingen sikkerhed for finansiell soliditet.

¹ På baggrund af den beskrevne sagsbehandling vil vi opfordre Energistyrelsens ansvarlige embedsmænd at søge opstilling ved næste folketingsvalg, hvor vi er sikre på, at deres talent for politisering vil blive langt mere påskønnet.

Hørings svarene på det kystnære udbud er enslydende i deres kritik af omsætningskravet. **HOFOR** (Hovedstadens forsyningsselskab) skriver således:

”Det frarådes at anvende omsætning som kriterium, da dette mål ikke afspejler byernes evne til at løfte den finansielle opgave. I stedet for omsætning kan evt. bruges nøgletal for gæld, fri egenkapital, finansiell rating mv.”,

mens **Danske Energi** skriver, at:

”... man kan alternativt vælge i stedet at vurdere cash flowet, der i højere grad er udtryk for om en virksomhed er likvid.”

Handelsbankens direktør Henrik Overgaard skriver ligeledes i et brev til Wind People:

”... en stor omsætning er ikke ensbetydende med et godt cashflow som vi tillægger stor vægt. Et selskab med stor omsætning kan have tabsgivende drift. Soliditetsgraden er heller ikke afgørende, idet det afhænger af hele sammensætningen af balancen, aktivernes omsættelighed mv.”

Prækvalifikationskravenes (4 milliarder i omsætning og et soliditetskrav på 20 %) manglende evne til at sikre soliditet illustreres måske bedst ved, at OW Bunkers fint kunne prækvalificeres. OW Bunkers regnskabstal for 2012 (omsætning knap 14 milliard, soliditet 32 %) tillader således prækvalifikation frem til offentliggørelsen af 2013 regnskabet den 5. marts 2014. Kun 8 måneder senere går selskabet som bekendt konkurs. Årsag — næsten ingen overskud på den enorme omsætning — et cashflow tæt på 0 gennem flere år, havde efterladt selskabet i en sårbar finansiell position.

AD 6) Opfordringer:

Der kører for øjeblikket en tvist mellem Vind og Velfærd og Energistyrelsen ved klagenævnet for Udbud. Uafhængige juridiske eksperter har udtalt til Politiken, at de ikke er sikre på sagens udfald (Bilag 3).

Hvis Energistyrelsen taber sagen, kan det ifølge Kammeradvokaten (Bilag 4) få konsekvenser for både de nuværende og for tidligere udbud.

Vi ser i første omgang 3 konsekvenser som sandsynlige. For nemheds skyld kaldes de samlet for statens procesrisiko:

- 1) Udbuddene på de kystnære vindmøller samt på Krigers Flak skal gå om.
- 2) Hele den danske udviklede udbudsmodel bliver forkastet som værende i strid med EU-retten.
- 3) Mulighed for at tabe ved tidligere statslige udbud kan påbegynde erstatningssager.

Forlig

Vi har gentagne gange tilbudt Energistyrelsen at fjerne denne procesrisiko gennem et forlig, der alene vil medføre en omgørelse af prækvalifikationen i det kystnære bud samt en justering af fremtidige udbud, således at alle med den finansielle kapacitet kan byde inklusiv forbrugerejede projektbud. Dette kan f.eks. arrangeres ved at tillade alternative kriterier til omsætning – projekt-specifik likvid egenkapital suppleret med en projektspecifik ”Equity to debt ratio” er én måde. Vi er villige til at forhandle om alternativernes specifikke udformning.

Omgørelsen af udbuddet vil sandsynligvis medføre en udskydelse af det kystnære udbud med et år men ikke i øvrigt medføre omkostninger for staten. Omvendt vil omkostningerne for staten ved en tabt sag i Klagenævnet være meget svære at forudsige, men de kan nok ikke undgå at blive betydelige.

Vind og Velfærd opfordre derfor Energiudvalget til snarest at anmode kammeradvokaten om at få procesrisikoen nærmere beskrevet og herefter tage stilling til, om staten ønsker at påtage sig en sådan procesrisiko set i forhold til den beskrevne forligsmulighed.

Afgørelsen i klagenævnet forventes medio oktober.

Fremtidige udbud

For de fremtidige statslige udbud af vindmøller opfordrer vi folketinget til at pålægge regeringen, at den skal styrke konkurrencen og den finansielle sikkerhedsstillelse i de statslige udbud af vindmøller. Dette kan ske ved, at der:

- 1) Opstilles alternativer til omsætning som mål for en budgivers soliditet.
 - Kravene for at dokumentere soliditet bør følge almindelig praksis inden for finansiering, hvor der ses på en række faktorer såsom likvid egenkapital, cash flow, projekt-specifik equity to debt-ratio etc., der reelt viser soliditet. Disse soliditets-parameter muliggør samtidig "non-recourse projektfinansiering", som internationalt er den traditionelle form for offshore vind-finansiering. Derved kan behovet for den i udbuddet udefinerede "solidarisk hæftelse" elimineres, idet bankerne/långiverne til projektet i sidste ende vil stå med risikoen, sådan som det internationalt er normen.
- 2) Undgås korte deadlines mellem annoncering af udbud og prækvalifikation.
 - Korte deadlines favoriserer udvalgte organisationsformer. Dette giver i sig selv mindre konkurrence og dermed højere priser
- 3) Oprettes et råd til at hjælpe Energistyrelsen ved udarbejdelsen af vindmølleudbud.
 - Rådets opgave bør være at sikre at vore vindressourcer forvaltes og udbydes således, at der opnås bredest mulig konkurrence, samt på en måde der giver størst mulige velfærdsgevinster til Danmark. Rådets sammensætning bør tilstræbe at bringe det bredest mulige erfaringsgrundlag i spil herunder også fra de danske universiteter. Universiteternes fri forskning, kan fungerer som vigtigt supplement til højt-betalt lobbyisme fra f.eks. Dansk Energi?

Ministerens svarbrev af 7. september 2015 rummer 6 faktuelle misforståelser:

1) Sidste afsnit øverst. "Kravet om omsætning er vigtigt for at sikre, at opstilling af vindmøllerne sker på en sikker og forsvarlig måde."

Som tidligere omtalt giver omsætning ingen finansiell sikkerhed for gennemførelsen af et projekt. Hvad angår den teknisk/faglige evne til at løfte projektet, har Energistyrelsen tilladt, at budgiverne indhenter den fornødne kompetence udefra. Omsætningskravet må derfor anses som en uegnet og decideret risikabel finansiell sikkerhedsparameter for gennemførelse af offshore vindmølleprojekter på statens arealer.

2) Sidste afsnit midt for: "... soliditetsgrad på 20 %viser virksomhedens evne til at modstå tab".

En soliditetsgrad på 20 % kan dække over en egenkapital der er bundet i andre aktiviteter, og den giver dermed ikke nødvendigvis sikkerhed til at modstå tab. Som eksemplet med OW Bunker viser, kan en høj soliditetsgrad skygge for, at virksomheden har en høj omsætning i forhold til egenkapitalen. Hvis cash flowet desuden balancerer omkring 0, så er soliditetsgraden – trods navnet – ikke en sikker indikator for virksomhedens reelle evne til at modstå tab.

3) Hele afsnittet der starter med: "Wind Peoples ændringsforslag".

Det beskrevne ændringsforslag er for længst ændret netop pga. Energistyrelsens indsigelser. Forslaget var resultat af, at Kontorchef for Energistyrelsen, Marie Louise Hede, med 3 dages varsel bad Wind People om at bruge weekenden på at udvikle et ændringsforslag til udbudsprocedurerne, der kunne diskuteres på et møde den 26. maj 2015. På mødet blev forslaget mødt med Energistyrelsens indsigelser. Wind People foreslog derfor i stedet, at prækvalifikationens omsætningskrav kunne erstattes med et krav til likvid egenkapital. Dette forslag er siden blevet kvalificeret og er hovedelementet i vore gentagne mæglingsforslag.

Det virker derfor besynderligt og misvisende, at ministeren fremføre det gamle ændringsforslag, der kun havde en levetid på 2 dage i stedet for den relevante forligsskitse, som vi gentagne gange ad forskellige kanaler har præsenteret Energistyrelsen for.

4) Afsnit 4 øverst: "Wind People har desuden udvist utilfredshed med deadline for prækvalifikation".

Wind People har under udarbejdelsen af udbudsprocedurerne foreslået et længere spænd mellem udbuddets annoncering og deadline for prækvalifikation for at fremme muligheden for et forbrugerejet bud. Vind & Velfærds folkelige bud kunne godt prækvalificeres sig inden for den gældende periode på 3 måneder, men kun fordi projektet allerede havde været under forberedelse i ¾ år, forinden udbuddet blev annonceret den 26. februar 2015. Generelt er en periode på 3 måneder dog uhensigtsmæssig kort og hæmmer muligheden for forbrugerejede organisationsformer.

5) Hele afsnit 3, der starter med: "Wind People kunne ikke sikre finansiering til deres projekt".

Som allerede beskrevet, kunne Vind & Velfærd have stillet med et finansiell meget sikker projekt, fuldt finansieret, allerede ved prækvalifikationens deadline.

6) Første afsnit: "Wind People repræsenterer efter eget udsagn to folkelige fonde".

Hvis ministeren havde undersøgt relationen mellem Wind People og de "2 folkelige fonde" ville han vide, at Wind People selv er en af 2 involverede almennyttige fonde. Wind People har sammen med en anden almennyttig fond "Fonden Ærø's Vedvarende Energipulje" udviklet projekt Vind og Velfærd. Medlemmer fra bestyrelsen i begge fonde var tilstede ved vores præsentation for Energiudvalget den 9. september. Selskabsstyrelsen ligger inde med alle relevante oplysninger i den forbindelse.

Vi beklager, at Energistyrelsen ikke har været i stand til at informere ministeren korrekt i sin formidling af projektet Vind & Velfærd.

Med misforståelserne således ryddet ad vejen melder vi os stadig til rådighed i forhold til forhandlinger omkring den af os foreslåede forligsskitse.

Yderligere stiller Wind People sig til rådighed i forhold til Energiudvalget samlet eller i forhold til dets individuelle medlemmer, hvis der måtte restere uafklarede spørgsmål eller, hvis der ellers er emner, man ønsker at drøfte med os.